

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В.ДОКУЧАЄВА**

Кафедра управління земельними ресурсами та кадастру

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ВЗП.05 РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В
НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Землеустрій та кадастр»
(назва програми)

Факультет інженерів землевпорядкування
(назва факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни «Регулювання земельних відносин в населених пунктах» для здобувачів галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій», освітньо-професійної програми «Землеустрій та кадастр».

«__» _____ 20__ р. __ с.

Розробник: доцент кафедри управління земельними ресурсами та кадастру, к.е.н.,
доцент Князь О.В.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри управління земельними ресурсами та кадастру

Протокол від «____» _____ 20__ р. № ____

Завідувач кафедри
управління земельними ресурсами та кадастру

(підпис)

(І.В. Кошкалда)
(ініціали та прізвище)

«__» _____ 20__ р.

Схвалено методичною комісією факультету інженерів землевпорядкування

Протокол від «____» _____ 20__ р. № ____

Голова _____ (О.В. Князь)
(підпис) (ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 19 «Архітектура і будівництво»	Вибіркова	
Модулів – 4	Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій» Освітньо-професійна програма «Землеустрій та кадастр»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		1-й	2-й
		Семестр	
		2-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 6	Освітній рівень магістр	20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		20	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	104 год
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Вид контролю:	
	екзамен	екзамен	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна спрямована на підготовку фахівців з геодезії та землеустрою котрі володітимуть питаннями теоретичних знань та практичних навичок щодо створення оптимальних умов розвитку землекористування населених пунктів.

Метою викладання навчальної дисципліни «Регулювання земельних відносин в населених пунктах» є формування у здобувачів теоретичних знань і практичних навичок щодо вивчення основних елементів, зв'язків та системи регулювання земельних відносин в умовах нових форм власності, аналіз землевпорядної документації що ведеться в населених пунктах, повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування в галузі земельних відносин та інше.

Завданнями навчальної дисципліни є: вивчення історичних і соціально-економічних умов системи розселення в Україні; встановлення поняття, принципів, завдань, функцій та сутності регулювання земельних відносин в населених пунктах різних типів; вивчення особливостей розвитку земельних відносин в населених пунктах в залежності від структури функціонального використання земель.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні **знати:**

- основи використання земель в населених пунктах;
- повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування в галузі регулювання земельних відносин;
- перелік та зміст землевпорядної документації що ведеться в населених пунктах;
- особливості функціонування системи регулювання земельних відносин в населених пунктах;
- сутність, зміст і методи регулювання;
- зміст і напрямки розвитку систем регулювання земельними ресурсами в сучасних умовах;
- закономірності розвитку землекористувань населених пунктів, його позитивні і негативні тенденції;

уміти:

- здійснювати аналіз і давати оцінку ефективності використання земельних ресурсів за функціональними використанням;
- визначати тенденції розвитку земельних відносин в населених пунктах;
- аналізувати, систематизувати й узагальнювати інформацію у сфері регулювання земельних відносин;
- проводити економічний аналіз ефективності використання земельних ділянок різного функціонального використання;
- приймати науково обґрунтовані рішення щодо вдосконалення методів регулювання;
- аналізувати і прогнозувати розвиток ринку земель в межах населених пунктів;
- використовувати набуті знання з регулювання земельних відносин під

час формування стратегії розвитку територіальних одиниць.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність: Інтегрувати знання з різних галузей для вирішення теоретичних та практичних задач і проблем з регулювання земельних відносин в населених пунктах. Знати принципи розвитку землекористування в межах населених пунктів.

Загальні компетентності:

- 1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- 2.Здатність діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті управлінські рішення.
- 3.Здатність до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу.
- 4.Здатність до комунікації в усній і письмовій формах на державній та іноземних мовах для вирішення завдань в сфері регулювання земельних відносин.
- 5.Здатність керувати колективом, толерантно сприймаючи соціальні, етнічні, конфесійні і культурні відмінності.
- 6.Навички використання інформаційних технологій.
- 7.Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- 8.Здатність спілкуватися з фахівцями зі сфери управління земельними ресурсами (з експертами з інших галузей).
- 9.Здатність працювати в міжнародному контексті. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- 1.Здатність використовувати чинні нормативи, стандарти і методики, економіко-математичні методи, бази даних та комп'ютерну техніку.
- 2.Здатність використовувати знання з історії становлення та тенденцій розвитку населених пунктів в Україні та за кордоном, розуміння суті основних процесів і проблем.
- 3.Здатність використовувати знання правових основ в сфері земельних та майнових відносин, розуміння сутності земельно-майнових відносин, ринкової економіки та її можливостей, функцій і ролі держави в управлінні земельними ресурсами та відносин власності.
- 4.Здатність розробляти і здійснювати техніко-економічне обґрунтування планів, проектів і схем використання земельних ресурсів та територіального планування.
- 5.Здатність до консультативної діяльності, яка полягає в наданні консультацій.
- 6.Розуміння та суворе дотримання стандартів професійної діяльності, у тому числі стандартів етики, володіння сучасними техніками комунікацій, подання та експертизи результатів землепорядних та земельнооціночних робіт.
- 7.Здатність встановлювати ділові контакти та проводити переговори із замовниками, виконувати підготовчі роботи, оформляти та укладати договори на виконання робіт.
- 8.Здатність збирати інформацію про об'єкт землеустрою, складати точний опис об'єкта, визначати й обґрунтовувати методи розробки проектів землеустрою

чи розробки технічної документації.

9. Уміння застосовувати базові знання з економіки природокористування, економічних механізмів природокористування та охорони навколишнього середовища структури та складу природоохоронних витрат

10. Здатність виявляти та оцінювати вплив об'єктів нерухомості на навколишнє природне середовище, а також вплив екологічних факторів на грошову та економічні оцінки.

11. Володіння сучасними підходами, методами та моделями, аналітичними інструментами та інформаційними технологіями оцінки і аналізу об'єктів власності та прав на них для об'єктів цивільного права всіх форм власності в конкретних цілях, передбачених цивільним та іншим законодавством України.

12. Здатність аналізувати та обґрунтовувати проекти розвитку земельної та іншої нерухомості, розробляти бізнес-плани інвестиційних проектів з різноманітними оцінками ефективності розвитку та впливу факторів ризику.

13. Уміння збирати і систематизувати дані для створення інформаційної бази в сфері геодезії, землеустрою та кадастру.

14. Здатність професійно використовувати знання в галузі прикладної математики для розроблення математичних моделей з оптимізації землекористування та землеволодіння.

15. Здатність ставити завдання і вибирати методи дослідження, інтерпретувати і представляти результати наукових досліджень у формі звітів, рефератів, публікацій і публічних обговорень.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни: державний земельний кадастр, земельне право, землевпорядне проектування, землеустрій, законодавче забезпечення кадастру нерухомості, моніторинг та охорона земель, планування території населених пунктів, кадастр населених пунктів.

2. Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: основи маркетингу, адаптивний землеустрій, ліцензування і патентування наукової продукції, управління земельними ресурсами.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи правового регулювання земельних відносин.

Поняття земельних відносин на сучасному етапі розвитку земельного законодавства. Правове регулювання земельних відносин. Земельні ресурси як об'єкт регуляторної діяльності. Землі населеного пункту – як об'єкт регулювання земельних відносин.

Тема 2. Нормативно-правова база функціонування землекористування в населених пунктах.

Особливості правового режиму земель у межах населених пунктів. Головні завдання використання земель у межах населених пунктів. Правовими формами планування і забудови земель. Схема планування території. Генеральний план

населеного пункту. План земельно-господарського устрою населеного пункту. Зонування земель. Нормативно-правова база регулювання земельних відносин в населених пунктах.

Тема 3. Сучасний стан земельних відносин в межах населених пунктів.

Сучасний стан землекористування в Україні. Земельний фонд України. Землекористування в межах населених пунктів. Суб'єкти та об'єкти земельних відносин в населених пунктах. Категорії суб'єктів земельних відносин. Зміст земельних правовідносин. Земельна ділянка як об'єкт земельних відносин.

Тема 4. Адміністративно-територіальний устрій України.

Історичні аспекти адміністративно-територіального устрою України. Чинники що впливають на адміністративно-територіальний устрій України. Система адміністративно-територіального устрою України. Адміністративно-територіальна одиниця. Зміни адміністративно-територіального устрою України

Тема 5. Планування території України.

Законодавство України про планування і забудову. Містобудівна та землевпорядна документація. Об'єкти та суб'єкти містобудування. Порядок, розробка, погодження та затвердження містобудівної документації. Основні завдання під час планування і забудови територій. Планування території на загальнодержавному рівні. Генеральна схему планування території України.

Тема 6. Планування території на місцевому рівні. Формування території населеного пункту.

Планування території на місцевому рівні. Генеральний план населеного пункту. План зонування території. Детальний план території. Формування території населеного пункту. Історичні аспекти формування території населених пунктів. Встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних утворень.

Тема 7. Повноваження органів влади та місцевого самоврядування в розпорядженні землями населених пунктів.

Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування в галузі земельних відносин. Повноваження органів виконавчої влади в галузі земельних відносин. Повноваження Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастр.

Тема 8. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування.

Повноваження сільських, селищних, міських рад. Повноваження Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних і районних рад. Повноваження Кабінету Міністрів України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб.	с. р.		л	п/с	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	13
Тема 1. Теоретичні основи правового регулювання земельних відносин.	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 2. Нормативно-правова база функціонування землекористування в населених пунктах.	18	4	4		10	18	1	1		16
Тема 3. Сучасний стан земельних відносин в межах населених пунктів.	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 4. Адміністративно-територіальний устрій України.	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 5. Планування території України.	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 6. Планування території на місцевому рівні. Формування території населеного пункту.	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 7. Повноваження органів влади та місцевого самоврядування в розпорядженні землями населених пунктів.	14	2	2		10	14	1	1		12
Тема 8. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування.	18	4	4		10	18	1	1		16
Разом	120	20	20		80	120	8	8		104

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи регулювання земельних відносин в населених пунктах	2
2	Основи планування та використання земель в населених пунктах.	4
3	Землевпорядна документація в населених пунктах.	2

4	Повноваження органів державної влади в галузі регулювання земельних відносин в населених пунктах.	2
5	Повноваження територіальних громад в галузі регулювання земельних відносин в населених пунктах.	2
6	Банк інформаційних даних земель населених пунктів	2
7	Склад земель населених пунктів	2
8	Критерії ефективності управління земельними ресурсами і нерухомістю в населених пунктах	4
	Разом	20

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Світові тенденції розвитку розселення в розвинених країнах світу.	4
2.	Особливості розвитку територій населених пунктів у розвинених країнах.	4
3.	Нормативно-правове регулювання розподілу земель за категоріями.	4
4.	Зміна меж адміністративно територіальних одиниць.	4
5.	Нормативна грошова оцінка в системі регулювання земельних відносин в населених пунктах.	4
6.	Основні засади сучасної земельної політики в Україні.	4
7.	Методи та технологія збору інформації щодо земель населених пунктів.	4
8.	Методи та технологія збору інформації щодо інженерної інфраструктури в населених пунктах	4
9.	Підготовка кадрів для системи управління земельними ресурсами в населених пунктах.	4
10.	Інвентаризація земель населених пунктів.	4
11.	Планово-картографічне забезпечення території населеного пункту.	4
12.	Геоінформаційні технології в системі забезпечення раціонального використання земель населених пунктів.	4
13.	Державний контроль за використанням земель в населених пунктах.	4
14.	Методи отримання інформації щодо інженерного облаштування території населеного пункту.	4
15.	Зонування території населеного пункту і його роль в системі регулювання земельних відносин.	4
16.	Екологічний стан земельних ресурсів населених пунктів.	4
17.	Участь громад у питаннях зміни меж адміністративно-територіальних одиниць.	4
18.	Організація громадських слухань.	4
19.	Держгеокадастр у системі регулювання земельних відносин в населених пунктах.	4
20.	Організація аукціонів з продажу земельних ділянок в межах населених пунктів.	4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Разом	80

9. Курсове проектування

Курсове проектування не передбачені навчальним планом.

10. Методи навчання

У ході вивчення дисципліни «Регулювання земельних відносин в населених пунктах» використовуються такі методи навчання:

1. Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – словесні (лекція, бесіда, розповідь), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (виконання конкретних прикладних розрахунків).

2. Група методів за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – репродуктивні, продуктивні, а саме: дослідницькі, пошукові, частково-пошукові.

4. Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота з підручниками і науковою літературою, текстами лекцій, практичних занять; робота з комп'ютером; виконання письмових завдань; прикладні дослідження.

11. Методи контролю

Контроль знань, умінь і навичок студентів – невід'ємна складова педагогічного процесу та форма зворотного зв'язку при вивченні дисципліни «Регулювання земельних відносин в населених пунктах». У навчальному процесі використовуються такі види контролю: поточний, періодичний (проміжний), підсумковий.

Поточний контроль – контроль рівня знань і умінь у процесі навчання, який проводиться на лекціях та практичних заняттях. Він має такі види і форми:

- опитування на засвоєння попередньої лекції (на початку чергової лекції);
- опитування під час лекції на розуміння її суті;
- контроль за засвоєнням матеріалу лекції;
- практичні заняття;
- співбесіда;
- модульний контроль.

Періодичний (проміжний) контроль – це контроль після вивчення розділу, теми змістових модулів. Він включає такі види контролю:

- контрольні роботи;
- колоквіуми;
- тестові опитування;
- контроль за формуванням практичних умінь і навичок;
- контроль за умінням вирішувати професійно-орієнтовані завдання.

Підсумковий контроль – це контроль, який здійснюється наприкінці вивчення

дисципліни. Він включає:

- ✓ семестровий контроль;
- ✓ семестрові іспити.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1								100	
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	20	10	20	20	20	20	20		
100 x 0,3								100 x 0,4	

*T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Підсумкова семестрова оцінка визначається за формулою:

Підсумкова оцінка = (Сума балів за Змістовний модуль 1 × 0,6) + (Сума балів за іспит × 0,4).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

*згідно оціночних норм Міністерства освіти і науки України

***Оцінка «відмінно» – 90-100 балів** – виставляється студенту за впевнені, аргументовані відповіді, самостійне, творче, ініціативне застосування знань в змінених ситуаціях. Студент демонструє глибоку обґрунтованість, логічність, переконливість викладу матеріалу, правильну і виразну мову. Показує високу старанність і вправність у виконанні практичних завдань і їх бездоганне зовнішнє оформлення.

Оцінка «добре» – 75-89 балів – виставляється студенту, якщо при відповіді на запитання він показав свідоме і повне засвоєння, але з деякими неточностями в другорядному матеріалі, які студент сам виправляє. Студент демонструє достатню обґрунтованість, незначне порушення послідовності, недостатню переконливість при викладенні матеріалу. Показує достатню старанність і вправність, добре зовнішнє оформлення при виконанні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» – 60-74 бали – виставляється за свідоме засвоєння програмного матеріалу з незначними помилками, які студент виправляє з допомогою викладача. Присутні деякі порушення логічності і послідовності, не зовсім достатня самостійність мислення. При виконанні практичних завдань демонструє посередню старанність, зовнішнє оформлення задовільне.

Оцінка *«незадовільно»* – **35-59 балів** – виставляється за несвідоме, механічне засвоєння з великими помилками і прогалинами у знаннях програмного матеріалу. Мають місце необґрунтованість суджень, недостатньо розвинена самостійність мислення. При виконанні практичних завдань відсутність старанності, погане зовнішнє оформлення.

13. Рекомендована література

Основна

1. Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень». – К.:2009.
2. Про регулювання містобудівної діяльності : станом на 05.01.2013 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Відомості Верховної Ради України, 2011. – №34. – с. 1544. – стаття 343.
3. Національний стандарт №2 «Оцінка нерухомого майна» Постанова КМУ від 28.10.2004р.№1442.
4. Про порядок нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів. Наказ Держкомзему, Міністерства аграрної політики України та ін.. від 27.01.2006р. №18/15/21/11.
5. Про порядок нормативної грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення. Наказ Держкомзему, Міністерства будівництва, архітектури та житлово – комунального господарства України та ін. від 27.01.2006р. №19/16/22/11/17/12.
6. Національний стандарт №3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» Постанова КМУ від 29.11.2006р.№1655.
7. Інструкція Про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна. Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.05.2001р. №127.
8. Постанова КМУ від 10.12.2003р. №1891 «Про затвердження Методики оцінки майна».
9. Горенбургов М.А. Бізнес-планування інвестиційних проектів: Учбовий посібник – К.: 1999.
10. Проблеми земельного кадастру та застосування його даних в умовах ринкової економіки / Під ред. Д.І. Гнатковича. – Львів, ЛДАУ, 1996.

Додаткова

1. Конституція України: прийнята на V-й сесії Верховної ради України 28 червня 1996р.- [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
2. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III зі змінами та доповненнями – [електронний ресурс] .- Режим доступу: <http://rada.gov.ua/laws/show/>.
3. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р.- [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
4. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р.- [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. Редакція від 02.10.2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/податковий>.
7. Про державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р.- [електронний ресурс].- Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
8. Про оцінку земель: Закон України від 11 грудня 2003 р. - Інфодиск, 2008.
9. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 № 161-XIV. Редакція від від 05.09.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про оренду землі>.
10. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 № 858-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. - № 36. - ст.282.
11. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 р. № 1051 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п>.
12. Про ліцензування певних видів господарської діяльності. Закон України від 14.11.2000 № 1698 [електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
13. Про Програму створення автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 2.12.1997р. № 1355. – Інфодиск: Законодавство Украины, 2007.
14. Коваленко П.І. Інтегроване управління водними та земельними ресурсами на зрошувальних системах// П.І. Коваленко, О.І. Жовтоног // Вісник аграрної науки. - 2005.- №11.- С.5-10.
15. Шляхи підвищення ефективності управління земельними ресурсами міст України.- К., 2005.- 336 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua/> - інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів.
2. <http://www.kmu.gov.ua/> - інформаційно-пошукова система Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.rada.crimea.ua/> – нормативно - правова база Верховної Ради Автономної Республіки Крим.
4. <http://land.gov.ua/> – офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.
5. <http://zem.ua/index.php/ru/> – земельний портал України.
6. <http://www.myland.org.ua/> – Моя земля – земельно-правовий та аналітичний ресурс.
7. <http://www.nau.kiev.ua/> – нормативні акти України українською, російською, англійською мовами.